

ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-
ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра філології

ЛІНГВОПРАГМАТИКА ТА ЛІНГВОДИДАКТИКА

Дніпро 2023

ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-
ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра філології

ЛІНГВОПРАГМАТИКА
ТА
ЛІНГВОДИДАКТИКА

ДНІПРО 2023

Лінгводидактика та лінгвопрагматика: збірник наукових праць/ за загальною ред. доц. О. В. Назаренко. Дніпро: ПП Вахмістров О. Є., 2023. 158с.

Розглянуто на засіданні кафедри філології

Протокол № 10 від 13.02.2023р.

Схвалено науково-методичною радою факультету обліку і фінансів

Протокол № 5 від 20.02.2023р.

Схвалено науково-технічною радою ДДАЕУ

Протокол № 4 від 23.03.2023р.

Рецензенти:

Майборода Н. Г. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови ДНУ імені Олесея Гончара;

Мамчич І. П. – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри підготовки іноземних громадян ПДАБА;

Семак Л. А. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри філології ДДАЕУ.

У збірнику подано наукові статті, присвячені вивченню теоретичних та практичних аспектів викладання мови та її використання у різних комунікативних ситуаціях. Автори пропонують нові підходи до вивчення мови та її викладання з використанням сучасних технологій та методик, а також звертають увагу на необхідність врахування культурних та соціальних особливостей мовних спільнот. Збірник містить цікаві та актуальні матеріали для викладачів мови, лінгвістів та усіх, хто цікавиться проблемами лінгводидактики та лінгвопрагматики.

За точність викладеного матеріалу відповідальність покладено на автора.

Салигіна Т. П.

ПРОФЕСІЙНА ТА ДІЛОВА КОМУНІКАЦІЯ У РОБОТІ МЕНЕДЖЕРА.....71

НОВІТНІ МЕТОДИКИ І ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

Блинова Н. М., Каліберда Н. В., Мединська С. І.

МОБІЛЬНІ ЗАСТОСУНКИ ПРИРОДОЗНАВЧОЇ ТЕМАТИКИ:

НАВЧАЛЬНИЙ ПОТЕНЦІАЛ.....78

Казакевич О. І.

МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ ПІДХІД У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ

МАЙБУТНІХ МАРКЕТОЛОГІВ.....98

Качула С. В., Халатур С. М.

ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В ДИСТАНЦІЙНІЙ ОСВІТІ.....104

Мамчич І. П.

ЯКІСНІ ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ – ВИМОГА ЧАСУ.....111

Пантілеєнко К. С.

ГЕНДЕРНО-ТРАНСФОРМАЦІЙНА ОСВІТА В СУЧАСНОМУ СВІТІ.....119

Olga Piddubtseva

WEGE ZUR AUSBILDUNG FREMDSPRACHLICHER

KOMMUNIKATIONSKOMPETENZ BEI ZUKÜNFTIGEN DOKTOREN

DER PHILOSOPHIE.....125

Резунова О. С.

ФОРМУВАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ САМОЕФЕКТИВНОСТІ МАЙБУТНІХ

ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ132

Чорнобай В. Г.

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ (АНГЛІЙСЬКОЇ)

В АГРАРНИХ ЗВО.....139

Шейпак К. О.

СУЧАСНІ МЕТОДИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ:

ОГЛЯД ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ..... 149

ФОРМУВАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ САМОЕФЕКТИВНОСТІ МАЙБУТНІХ ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ

Резунова Олена Сергіївна

к. пед. наук, доц., доц. каф. філології ДДАЕУ

Статтю присвячено проблемі формування академічної самоефективності майбутніх докторів філософії. У дослідженні використовувались теоретичні методи: теоретико-методологічний аналіз та систематизація літературних наукових джерел, порівняння й узагальнення даних теоретичних та емпіричних досліджень. У статті авторкою робиться спроба розкрити сутність поняття “академічна самоефективність майбутніх докторів філософії”, під якою слід розуміти впевненість здобувача у власних академічних здібностях, що дозволяє йому самостійно, активно та продуктивно здійснювати академічну та наукову діяльність і досягати значущих навчальних результатів. Особливу увагу присвячено розгляду основних функцій академічної самоефективності, до яких належать: аксіологічна, прогностична, аналітична, саморегуляція та самоуправління. Авторкою визначено, що одним з найефективніших шляхів формування навчальної самоефективності майбутніх докторів філософії є ведення щоденника успішності, адже внесення регулярних записів дає можливість здобувачам здійснювати постійну рефлексію саморозвитку та самозмінення, формуючи високий рівень академічної самоефективності.

Ключові слова: *самоефективність, академічна самоефективність, доктор філософії, щоденник успішності*

Вступ. Надзвичайно драматичні події на початку 20-тих років ХХІ століття, а саме глобальна пандемія та повномасштабна війна у самому центрі Європи, виявили, що значна частина населення не володіє достатнім рівнем адаптивних механізмів, які б дозволи швидко та ефективно пристосуватися до нових реалій. Більшість людей виявились не готові до швидкої зміни роботи, перекваліфікації або змін умов праці, що значно вплинуло на якість їх життя. Суспільство зрозуміло, що освіта впродовж життя є, як ніколи, актуальною.

Зараз перед закладами вищої освіти постають більш жорсткі вимоги до професійної підготовки спеціалістів, які мають бути здатні до самоосвіти, до самовдосконалення професійних знань і самостійного пошуку ефективного вирішення професійних задач. Саме тому проблема пошуку ефективних шляхів розвитку академічної самоефективності майбутніх докторів філософії, які будуть трансляти свої знання та вміння майбутнім поколінням фахівців через наукову та викладацьку діяльність є досить **актуальною**.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Уперше термін “самоєфективність” (self-efficacy) з’явився в роботах канадсько-американського психолога українського походження А. Бандури у 1970-х роках. Крім того, вчений присвятив значну частину своїх робіт дослідженню цього конструкту [4].

Пізніше цей феномен став предметом пильної уваги багатьох зарубіжних та вітчизняних дослідників у сфері психології, соціології, філософії, педагогіки, а саме: О. Богатирьової, Т. Брайан, Н. Водоп’янової, Т. Гальцевої, Т. Гордєєвої, А. Деркач, П. Друкера, М. Єрусалема, Д. Зіглера, Дж. Капрара, С. Кові, Т. Кремешної, Р. Кричевського, Д. Маддукса, Д. Майєрса, Дж. Олівер, Ф. Пажерас, М. Ридигера, Д. Сервона, Р. Фреджера, Р. Шварцера, М. Шесра та ін.

У наші часи таке поняття як академічна самоєфективність привертає увагу цілої низки зарубіжних дослідників, а саме: розвитку академічної самоєфективності учнів початкових класів присвячені роботи А. Дулас [5], студентів-першокурсників – роботи авторів С. Коргана, Н. Дурдела та М. Стівенса [7], проблема визначення рівня розвитку академічної самоєфективності розкрита в роботі Л. Яскеза [6], академічна самоєфективність вчителів англійської мови досліджується в роботах А. Сарікобана та М. Бехджу [8], про зв’язок академічної самоєфективності та навчальної мотивації йдеться в роботах Д. Шанка [9] та Б. Зіммермана [10] та ін.

Крім того, ґрунтовним дослідженням феномену академічної (навчальної) самоєфективності у різних вікових групах присвячені роботи вітчизняних науковців Т. Гальцевої [1, 2] та О.Музики [3].

Проте, проблема формування академічної самоєфективності майбутніх докторів філософії залишилася поза увагою дослідників.

Мета статті – розкрити сутність поняття “навчальна самоєфективність”, проаналізувати найдієвіші способи формування навчальної самоєфективності майбутніх докторів філософії.

Виклад основного матеріалу. Успішність кожної окремої людини є важливим чинником розвитку суспільства в цілому, саме тому проблема використання людського потенціалу розглядається по-новому. Дедалі більше в

суспільстві зростає попит на високоєфективних фахівців, які здатні до саморегуляції, самопідтримки та самоконтролю у професійній діяльності.

Проблема ефективності навчання цікавила науковців у всі часи. Розширення інформаційного простору та техногенність суспільства приводить до швидкого оновлення знань, тому те, що майбутні фахівці вивчають зараз у закладах вищої освіти може бути не актуальним вже через 5-10 років, що змушує людину до навчальної активності протягом усієї професійної діяльності або, навіть, всього життя.

Саме тому сучасна освітня сфера стає не лише відображенням соціокультурних норм та цінностей, вона відіграє важливу роль у формуванні пізнавального інструментарію, суб'єктних характеристик індивіда, сприяє розкриттю особистісного потенціалу, формує потребу в ефективному навчанні, самоосвіті, саморозвитку, саморусі.

Розглянемо тлумачення важливого для нашого дослідження терміну “академічна самоєфективність” в науковій літературі. Так, Д. Шанк визначає академічну самоєфективність як впевненість особистості у тому, що вона здатна успішно виконувати академічні завдання на бажаному рівні [9].

Дещо схожу дефініцію находимо в роботах дослідника Б. Зіммермана, який визначає академічну самоєфективність як впевненість людини у здатності успішно виконувати навчальні саморегуляційні дії, при цьому саморегуляція відбувається на когнітивному, мотиваційному та поведінковому рівнях [10].

Таким чином, під академічною самоєфективністю майбутніх докторів філософії слід розуміти впевненість здобувача у власних академічних здібностях, що дозволяє йому самостійно, активно та продуктивно здійснювати академічну та наукову діяльність і досягати значущих навчальних результатів.

Слід зазначити, що більшість науковців переконані, що рівень академічної самоєфективності особистості не є постійною величиною і на кожному етапі життєвого шляху вона має свої специфічні особливості. На думку дослідника А. Бандури, люди суттєво розрізняються у тому, наскільки ефективно вони контролюють своє життя у різні вікові періоди [4].

Аналіз наукової літератури доводить, що наявність високого рівня академічної самоефективності є необхідною складовою професійної підготовки майбутніх докторів філософії, адже до її основних функцій належать:

1) *аксіологічна*, що дозволяє здобувачеві оцінити значущість навчання для своєї життєдіяльності та задоволення потреб;

2) *прогностична*, що полягає у передбаченні змін, які можуть відбутися після навчання, та можливих оцінок іншими цих змін;

3) *аналітична*, що виявляється в аналізі й оцінці внутрішніх та зовнішніх можливостей для успішного досягнення академічної цілі;

4) *саморегуляція та самоуправління*, що впливає на вольові процеси, активність індивіда у виконанні навчальних дій для досягнення своїх змін [1, 2].

Спираючись на дослідження психологині Т. Гальцевої, вважаємо, що одним з найефективніших засобів формування академічної самоефективності майбутніх докторів філософії є ведення *щоденника успішності*, що включає записи академічних досягнень здобувача [1, 2].

У ході нашого дослідження студентам було запропоновано вести щоденник успішності *в п'ять етапів*.

Перший етап, який має назву “Визначення цілей”, включав наступні завдання:

1. *Запишіть власні цілі-бажання, що стосуються академічної та наукової діяльності. Визначте: великі та малі цілі, довгострокові та короткострокові.*

2. *Оберіть одну найважливішу для Вас на сьогодні ціль (наприклад, захист дисертації, отримання Нобелівської премії ...).*

3. *Якщо визначена Вами академічна чи наукова мета буде досягнута, як це вплине на Вашу особистість, що зміниться у Вашому житті.*

На другому етапі, під назвою “Визначення авторитетів”, здобувачам було запропоновано виконати такі завдання:

1. *Опишіть людину (можливо, видатного педагога чи науковця), яка з легкістю змогла б досягти визначеної Вами академічної мети.*

2. Виберіть три - чотири якості вище описаної успішної людини, які б ви хотіли бачити у себе (наприклад, працелюбність, вмотивованість, вміння працювати з науковою літературою, вміння писати наукові статті тощо.).

3. Оцініть рівень розвитку вищеописаних якостей у себе за шкалою від 0 до 10, де 10 – це найвищий бал.

4. Що, на Вашу думку, необхідно зробити, щоб розвинути відповідні якості у собі. Пропишіть план Ваших дій щодо цього.

5. Які Ваші негативні риси (звички) можуть завадити розвитку цих академічних якостей та бути бар'єром у досягненні поставленої мети.

6. Як, на Вашу думку, можливо позбавитися цих бар'єрів.

На третьому етапі “Визначення своїх академічних успіхів” майбутнім докторам філософії необхідно було проаналізувати вже наявні академічні успіхи, надаючи відповіді на наступні питання:

1. Згадайте свій найбільш яскравий успіх у навчанні чи науковій діяльності і запишіть його (наприклад, захист проєкту чи диплома, перемога в олімпіаді або конкурсі та ін.)

2. Пригадайте ваші емоції, відчуття, які ви переживали як успішна людина, що отримала бажаний результат.

3. За що Ви можете поважати себе (пишатися собою)?

4. Кому Ви вдячні за свої академічні успіхи. Запишіть слова подяки тим, хто Вас підтримував. Чи можете Ви звернутися зараз до них за підтримкою?

Четвертий етап “Раціональний розподіл часу та ресурсів” дав змогу оцінити академічну діяльність з точки зору ефективності використання часу та ресурсів :

1. Проаналізуйте останній тиждень: на що було витрачено занадто багато часу або занадто мало часу. Чому?

2. Подумайте та запишіть скільки часу Вам необхідно для досягнення бажаної академічної цілі.

3. Як Ви будете здійснювати контроль за своїм планом і які санкції будете до себе застосовувати за порушення запланованих дій.

4. Які ресурси можуть допомогти Вам досягти бажаної академічної цілі.

5. До кого Ви можете звернутися для отримання професійної консультації (викладач, експерт, фахівець).

Останнім етапом ведення щоденника успішності є “Аналіз отриманих результатів”, під час якого викладачі мали зробити наступні завдання:

1. Запишіть дату та отриманий академічний результат. Оцініть отриманий результат за десятибальною шкалою, де 10 – це найвищий бал.

2. Чи хотіли б Ви покращити отриманий результат. Напишіть собі побажання щодо наступних академічних досягнень.

Отже, внесення регулярних записів у щоденнику успішності дає можливість майбутнім докторам філософії здійснювати постійну рефлексію саморозвитку та самозмінення, формуючи академічну самоефективність. Крім того, ведення щоденника допомагає здобувачам надавати оцінку власним академічним успіхам, відслідковувати особистісні зміни, дозволяє побачити свої “сильні” й “слабкі” сторони, розвиває впевненість у власних силах, сприяє самоорганізації та самодисципліні.

Висновок. Таким чином, академічна самоефективність майбутніх докторів філософії є складний конструкт самосвідомості, що включає вміння майбутнього фахівця усвідомлювати життєвий смисл навчання, співвідносити свої вміння і можливості з метою, яку слід досягти. Наявність високого рівня академічної самоефективності дозволить майбутнім спеціалістам і науковцям підвищувати свої професійні резервні ресурси, визначати цілі саморозвитку, спрямовувати свою професійну активність на досягнення значущого результату. Крім того, академічна самоефективність особистості є регулятором саморуху, самовдосконалення і самореалізації індивіда не лише у майбутній професійній діяльності, а й інших сферах життя.

Проведене дослідження не вичерпує всіх питань щодо процесу формування академічної самоефективності майбутніх докторів філософії.

Перспективу подальших досліджень вбачаємо у більш глибокому вивченні умов, факторів, закономірностей, технологій формування досліджуваного феномену.